

Pwyllgor y Gymraeg, Diwylliant, Cyfathrebu, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol: Ymgynghoriad am yr Heriau sy'n Wynebu Gweithlu'r Diwydiant Creadigol yng Nghymru

Ymateb i gwestiynau ychwanegol y pwyllgor gan Gyngor Celfyddydau Cymru

- Yr astudiaeth (neu astudiaethau) achos dros gefnogaeth i brosiectau awtistiaeth

Dyma rai enghreifftiau o'n prosiectau sy'n cefnogi awtistiaeth yng Nghymru:

Caffi Aubergine

Cafodd Caffi Aubergine, sydd wedi'i leoli yng Nghaerdydd, arian drwy ein cynllun Cydrannu. Mae'r gronfa'n cefnogi syniadau sy'n annog creu rhwydweithiau newydd, ac sy'n cryfhau'r cyfleoedd rhwydweithio sy'n bodoli eisoes. Hwylusodd Caffi Aubergine y gwaith o greu rhwydwaith ar gyfer pobl greadigol awtistig yng Nghymru gyda'r bwriad o sefydlu plattform integredig ar-lein lle gall gweithwyr llawrydd awtistig a busnesau bach farchnata eu gwaith, cysylltu â chynulleidfaoedd a chydweithio â phobl debyg eraill mewn amgylchedd sydd â chymorth ac sy'n hygyrch i ddefnyddwyr niwroamrywiol.

Celf ar y Brig

Un o'n sefydliadau celfyddydol cymunedol mwyaf sefydledig a llwyddiannus, mae Celf ar y Brig yn cwmpasu ardaloedd awdurdod lleol Torfaen, Blaenau Gwent a Chaerffili ac mae llawer o'r gwaith a gyflawnir ganddynt yn nwylo pobl ifanc sy'n wynebu ystod o heriau a rhwystrau. Mae Celf ar y Brig wedi cyflwyno prosiectau mewn ysgolion a'r tu allan iddynt sydd wedi cael effeithiau amlwg ar fywyd y bobl ifanc hyn. Mae gan Celf ar y Brig gysylltiadau â Dewis Cymru sy'n bartner ym maes iechyd a lles ac yn cynnig adnoddau ar-lein i gefnogi llesiant ledled Cymru.

Canolfan Gerdd William Mathias, Caernarfon

Mae Canolfan Gerdd William Mathias wedi ei lleoli yng Nghaernarfon. Yn 2003 fe ddaeth i sylw'r sefydliad fod diffyg cyfleoedd dysgu i bobl sydd ag anableddau dysgu a/ neu awtistiaeth i gymryd rhan mewn cerddoriaeth yn y gymuned gyda'r nos yn ystod yr wythnos.

Canfod y Gân

Yn 2018 gwnaeth Canolfan Gerdd William Mathias gais i Ymddiriedolaeth Gartref - [Ysbryd 2012](#) - am gyllid o'r Gronfa Her Gerddorol a oedd yn agored i ymgeiswyr mewn 4 ardal benodol ym Mhrydain (gan gynnwys Gogledd Cymru). Dewiswyd Canolfan Gerdd William Mathias yn un o 4 o sefydliadau (a'r unig un o Gymru) i dderbyn cyllid i gynnal prosiect 3 blynedd a oedd yn rhoi cyfle i bobl ag anabledd dysgu a/ neu awtistiaeth gymryd rhan ar sail gyfartal mewn cerddoriaeth gyda phobl heb anabledd er mwyn gwella eu hiechyd meddwl a'u lles a newid y canfyddiad o anabledd.

O ganlyniad i dderbyn £198,000 gan Ysbryd 2012 datblygodd Canolfan Gerdd William Mathias ei chynllun Canfod y Gân ([yma](#)) gyda phartner iechyd (Tîm Anableddau Dysgu Gwynedd). Mae'r prosiect wedi'i ysbrydoli gan Ddoniau Cudd gyda chefnogaeth Cyngor Celfyddydau Cymru. O ganlyniad i'r arian roedd modd penodi Rheolwr Prosiect rhan amser a sefydlu 3 grŵp ar draws Gwynedd – ym Mhwllheli, y Felinheli a Harlech. Mae'r Tîm Anabledd Dysgu yn cyfeirio unigolion at y prosiect. Mae gan sawl aelod anghenion iechyd meddwl yn ogystal ag anabledd dysgu a/ neu awtistiaeth.

Mae perfformio'n gyhoeddus hefyd yn rhan bwysig o'r cynllun hwn. Mae'r grwpiau wedi perfformio yn yr Eisteddfod Genedlaethol, Gŵyl Undod Hijinx a nifer o ddigwyddiadau cymunedol lle mae Canolfan Gerdd William Mathias wedi gwahodd grwpiau a chorau lleol i berfformio gyda'r grwpiau. Cafwyd sawl perfformiad rhithiol hefyd yn ystod y pandemig fel y gân wreiddiol yma a ysgrifennwyd dros Sŵm gan yr aelodau ([yma](#)).

Un o lwyddiannau'r prosiect yw bod Canolfan Gerdd William Mathias wedi gallu recriwtio a mentora tiwtoriaid newydd i weithio yn y maes ac mae gan y Ganolfan bellach ddim llai na 6 o diwtoriaid sy'n arwain sesiynau integredig yn hyderus ac sy'n gallu datblygu'r gwaith at y dyfodol.

STAND Gogledd Cymru

Mae Canolfan Gerdd William Mathias hefyd wedi sefydlu partneriaeth newydd gyda [STAND Gogledd Cymru](#). Bob mis bydd un o diwtoriaid Llwyfannau Cerdd Canolfan Gerdd William Mathias yn darparu sesiynau cerddorol STAND i blant dan 5 oed ac yn cynnal diwrnodau cerddorol yn Sir Ddinbych yn ystod gwyliau'r ysgol.

Mae Canolfan Gerdd William Mathias hefyd yn bartner mewn [Bwthyn Sonig](#) gyda Thŷ Cerdd ac mae ar hyn o bryd yn ymchwilio i sut y gall helpu cerddorion gydag anableddau dysgu a/ neu awtistiaeth i gael gyrfa ym maes cerddoriaeth.

Mae'n bwysig hefyd fod Canolfan Gerdd William Mathias yn nodi bod rhai o'r aelodau o Ddoniau Cudd a Chanfod y Gân wedi cael eu cymeradwyo i gymryd rhan mewn sesiynau offerynnol unigol ac wedi datblygu'r hyder i ymuno â grwpiau cerddorol cymunedol.

Oriel Mostyn, Llandudno

Ers 2016, mae Oriel Mostyn yn cydweithio ag asiantaethau fel Gwneud Synnwyr sy'n Gwmni o Fuddiant Cymunedol ac eraill, gyda'r prosiect Gofodau Ymdrwythol sy'n cynnal sesiynau grŵp gyda phobl ifanc, y rhai sy'n gadael yr ysgol ac oedolion ag anableddau dysgu lluosog ac awtistiaeth. Mae'r ddarpariaeth, yn creu amgylchedd creadigol ysgogol ac yn darparu ffynhonnell unigol sydd â'r nod o barhau i ddarparu, dysgu ac archwilio drwy'r synhwyrau. Roedd rhedeg [prosiect](#) cychwynnol y peilot yn llwyddiannus iawn ym Mostyn yn Llandudno. Mae'n cael effaith gyda phobl ifanc ac oedolion dwyieithog a Chelfyddydau Anabledd Cymru yn cynnig profiad synhwyraidd, ysgogol a chreadigol sy'n gysylltiedig â'r diwylliant diwylliannol.

- **Data ynglŷn ag amrywiaeth a chynhwysiant yn y diwydiannau creadigol sy'n cael ei gasglu bob chwe mis gan y sefydliadau a ariennir**

Nid gan y Diwydiannau Creadigol y casglwn ddata fel y cyfryw ond yn hytrach gan y Sector Celfyddydol yr ydym yn ei ariannu. Mae'n ddyletswydd ar y cwmnïau yn ein Portffolio i adrodd bob 6 mis am wahanol ffactorau. Mae'r detholiad dilynol o ddata ar gyfer 2021/2022 ac mae'n adlewyrchu elfennau o brosiectau a ariennir gan y Loteri a gwaith gan y sefydliadau sydd yn y Portffolio.

Prosiectau'r Loteri Genedlaethol yn ôl gweithgarwch

Nodweddion gwarchodedig	Nifer y grantiau	Cyfanswm gwerth y grant	Canran o'r holl grantiau	Canran gwerth yr holl grantiau
<i>Pobl sy'n ddiwylliannol ac ethnig amrywiol</i>	107	£4,419,239	28.9	29.5
<i>Plant a phobl ifanc</i>	95	£4,885,339	25.7	32.6
<i>Pobl hŷn</i>	45	£1,569,309	12.2	10.5
<i>Pobl F/fyddar neu bobl anabl</i>	109	£4,577,096	29.5	30.5
<i>Pobl sy'n feichiog neu ar gyfnod mamolaeth</i>	12	£172,004	3.2	1.1
<i>Pobl sydd wedi cael ailbennu eu rhywedd neu'n ailbennu eu rhywedd ar hyn o bryd</i>	12	£178,947	3.2	1.2

Unigolion - y Loteri Genedlaethol

Aeth 14% o'r holl grantiau unigol i artistiaid sy'n ddiwylliannol ac ethnig amrywiol.

Aeth 29% o'r holl grantiau unigol i artistiaid lesbiaidd, hoyw neu ddeurywiol.

Aeth 25% o'r holl grantiau unigol i artistiaid B/byddar neu anabl.

Sefydliadau - y Loteri Genedlaethol

Nifer o grantiau yn ôl amrywiaeth y byrddau rheoli

	Nifer y grantiau	Canran o'r holl grantiau	Cyfanswm swm y grant	Swm grant cyfartalog
<i>Pobl sy'n ddiwylliannol ac ethnig amrywiol</i>	25	9.5	£1,179,508	£47,180
<i>Sefydliadau dan arweiniad pobl F/fyddar neu anabl</i>	27	10.3	£1,583,841	£58,661
<i>Sefydliadau dan arweiniad pobl LHDT</i>	18	6.8	£843,610	£46,867
<i>Sefydliadau dan arweiniad pobl hŷn</i>	4	1.5	£130,055	£32,514

Sefydliadau Portffolio Celfyddydol Cymru

Cyflogaeth

	2019/20	2020/21	2021/22	Canran newid (20/21 - 21/22)	Canran y gweithwyr cyffredinol 2019/20	Canran y gweithwyr cyffredinol 2020/21	Canran y gweithwyr cyffredinol 2021/22
Cyfanswm y gweithwyr	2058	1743	1934	11	-	-	-
Cyfanswm y gweithwyr B/byddar neu anabl	103	86	119	38.4	5	4.9	6.2
Cyfanswm y gweithwyr sy'n ddiwylliannol ac ethnig amrywiol	91	96	139	44.8	4.4	5.5	7.2
Cyfanswm y bobl lesbiaidd, hoyw neu ddeurywiol	199	194	243	25.3	9.7	11.1	12.6
Cyfanswm y bobl hŷn	409	463	473	2.2	19.9	26.6	24.5
Cyfanswm y bobl ifanc	345	189	317	67.7	16.8	10.8	16.4
Cyfanswm y bobl â chredoau crefyddol penodol	318	220	248	12.7	15.5	12.6	12.8
Cyfanswm y menywod sy'n feichiog neu ar gyfnod mamolaeth	43	39	39	0	2.1	2.2	2
Cyfanswm y bobl drawsryweddol	*	*	24	*	*	*	1.2

Sefydliadau Portffolio Celfyddydol Cymru

Byrddau Rheoli

	2019/20	2020/21	2021/22	Canran y newid	Canran y byrddau rheoli'n gyffredinol 2019/20	Canran y byrddau rheoli'n gyffredinol 2020/21	Canran y byrddau rheoli'n gyffredinol 2021/22
Cyfanswm ar fyrddau rheoli	445	484	456	-5.8	-	-	-
Cyfanswm y bobl F/fyddar neu anabl ar fyrddau rheoli	23	29	37	27.6	5.2	6.0	8.1
Cyfanswm y bobl sy'n ddiwylliannol ac ethnig amrywiol ar fyrddau rheoli	38	52	65	25	8.5	10.7	14.3
Cyfanswm y bobl lesbiaidd, hoyw neu ddeurywiol ar fyrddau rheoli	32	57	69	21.1	7.2	11.8	15.1
Cyfanswm y bobl hŷn ar fyrddau rheoli	236	262	244	-6.9	53.0	54.1	53.5
Cyfanswm y bobl gyda chredoau crefyddol penodol ar fyrddau rheoli	82	91	90	-1.1	18.4	18.8	19.7
Cyfanswm y menywod sy'n feichiog neu ar gyfnod mamolaeth ar fyrddau rheoli	0	6	9	50	0	1.2	2.0
Cyfanswm y bobl drawsryweddol ar fyrddau rheoli	*	*	*	*	*	*	*
Cyfanswm y bobl ifanc ar fyrddau rheoli	17	13	14	7.7	3.8	2.7	3.1